

BİLGİSAYAR MÜHENDİSLERİ KURULTAYI
10-11 ŞUBAT 2018, BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ-İSTANBUL

Kamunun Bilgisayar Mühendisleriyle Sınavı

Dr. Ayşegül DONMAZ
Bilgisayar Mühendisi (THY'den Emekli)

Bugünkü konuşmamı, özgeçmişimi de aktararak yapmak istiyorum; çünkü ODTÜ Bilgisayar Mühendisliği bölümüne 1979'da giren şanslı kişilerdenim ve Türkiye'nin yetiştirmiş olduğu 3. dönem bilgisayar mühendislerindim. O günden bugüne tarihi bir dönüşüme ve değişime tanıklık ettiğim için de kendimi çok şanslı sayıyorum. Biz kuşak olarak kurumların “manuel” operasyondan bilgisayara geçmesi ve bilgisayar sistemlerini iş hayatı içerisinde efektif kullanabilmeleri için çok fazla çaba sarf ettik.

Ben, konumuzun başlığını biraz eksik buluyorum. “Kamunun Bilgisayar Mühendisleriyle Sınavı” değil de “Kamunun Bilgisayarlarla Sınavı” belki de “Kamunun Bilgi İşlem Merkezleriyle Sınavı” diye adlandırsak daha doğru... Çünkü her zaman için yeni teknolojiler, kamuda yer bulmakta zorluk çektiler ve uzun süredir de bu sıkıntılar yaşanıyor.

Bunun en büyük nedenlerinden birinin kamudaki 657 sayılı yasa olduğunu düşünüyorum. Bizim başladığımız dönemlerde en büyük sıkıntı buydu ve nitelikli personel alımına bir engel oluşturuyordu. Kurumlar, bunu aşmak için bilgisayar satın aldıkları şirketlerden yalnızca donanımları değil, yazılım paketlerini de geliştirerek teslim etmelerini istiyorlardı ve ihale kapsamına bu maddeleri de koyuyorlardı.

1983'te mezun olduğumda çalışmaya başladığım Honeywell-ELTEK şirketinde çalıştığım beş yıl boyunca kamuya yapılan bu tür satışlarda yazılım sistemlerinin geliştirilmesine destek verdim. “Kamu” diye söz ettiğim kurumların başında İSKİ, Ankara Saymanlığı, Telsiz İşleri Genel Müdürlüğü geliyordu.

1988'de Türk Hava Yollarının bilgi işlem merkezinde çalışmaya başladım; sırasıyla proje yöneticiliği ve proje müdürlüğü yaptım, çok sayıda projeden sorumlu oldum. Sabah “Eğitim” oturumunda Arif Cevizci'nin konuşmasında “kamu kurumlarındaki katı hiyerarşi”ye örnek verdiği Türk Hava Yolları, benim çalıştığım Türk Hava Yolları değildi... Biz, Türk Hava Yollarının şanslı bir döneminde çalıştık. Her zaman için personel alımlarında bilgisayar mühendislerini işe almaya gayret ettik, onların getirdiği bilgi seviyesine biz de deneyimlerimizi katarak çok önemli projeler gerçekleştirdik.

88 yılında geliştirilmesine başlanan Ekip Planlama Projesi, Türkiye'nin “optimizasyon modeli” kullanan ilk sistemlerinden biridir. THY, bu projede Boğaziçi Üniversitesiyle işbirliği yaparak doktora tez konusu olan bir çalışmayı Ekip Planlama Sisteminin içinde kullanmıştır. Ekip giderlerinde yapılan tasarruflarla da 1991'de konuyla ilgili uluslararası toplantıya seçilen beş projeden biri olmuştur.

Ben, THY'deki gerek yöneticilerimizi gerek proje ekiplerimizi çok özel insanlar olarak tanımlıyorum. Stratejik projeleri içeride geliştirmek, operasyonel projelerde ise dış katkı almak gibi bir hedefimiz vardı. Onun için ekiplerimizi çok doğru kişilerden oluşturmak gerektiğini düşünüyorduk. Bu yüzden Türkiye'nin ünlü üniversitelerinin bilgisayar mühendisliği bölümlerinde "kariyer günleri" yaptık ve akademik başarısı yüksek bilgisayar mühendisleri tarafından da tercih edildik. Aslında tercih edilmemizin nedeni, ücretten ziyade THY'nin sağladığı bazı haklardı. Örneğin personele verdikleri ücretsiz bilet hakları, uluslararası arenada oyunun parçası olmak ve en önemlisi Milli Savunma Bakanlığıyla yaptığı anlaşmayla askerliklerin tecil edilmesi gibi bir olanak vardı ki epey ilgi uyandırıyor.

Biz, bu arkadaşlarımızla uluslararası piyasada iş yapacak başarılı ürünler geliştirdik. Hedefimiz yurtdışına da yazılım satmaktı. Hatta İzlanda Havayollarına ilk satışı yaptık. Aynı bir yazılım şirketi kuralım, sadece THY'ye değil, Türkiye olarak geliştirdiğimiz yazılımları diğer havayollarına da satalım hedefimiz vardı. Fakat konjonktür her zaman hedeflendiği gibi olmuyor. Siyasetin ya da yöneticilerin değişmesi sonucunda hedeflerimize ulaşamadık.

1996'da Milli Savunma Bakanlığıyla olan anlaşma sona erdirildi. O yıl 48 bilgisayar mühendisimiz askere gitmek durumunda kaldı. Onların yerini dolduramadık. Yitirdiğimiz iş yapma bilgisi ("know how") çok önemliydi. Bence en önemlisi buydu; bu açığı kapatamadık.

Yeni üst yönetim THY Elektronik Bilgi İşlem Merkezinin (EBİ'nin) pazarlama faaliyetlerine son vermesine, sadece THY için yazılım geliştirmesine karar verdi. Ben bunu, Hindistan'a kaptırdığımız fırsatlardan biriydi diye düşünüyorum. Özellikle havacılık yazılımı konusunda şu anda Hindistan daha önde gidiyor. Halbuki onu yapabilecek kapasitedeydik, o birikime sahiptik. Fakat anlık alınan kararlarla ya da başka hesaplarla alınan kararlarla bu girişimimiz engellenmiş oldu.

Bir başka en büyük engelimiz de Kamu İhale Kanunuydu. Yazılım ve donanım alımları için oldukça fazla kural tanımlandığından bu alımlar çok zor oldu. Ben THY'den 2009'da emekli oldum; ben emekli olan dek son dönemde uzun süre hiç personel alımı yapılamadı.

2009'da emekli olunca ben eğitime devam ettim; yüksek lisansı ve işletme doktoramı tamamladım. Şimdi ATLAS Global Havayollarında proje müdürü olarak çalışıyorum.

Aslında kamu bilişim uygulamaları için hepimize büyük iş düşüyor. Kamuda yazılım sistemi nasıl geliştirilmelidir, ne roller vardır gibi konularda şartname hazırlanması adından başlayarak proje yönetim süreçleri, operasyon süreçlerini kapsayan standartları yerleştirmek gerekir. Yazılım sistemi geliştirme standartlarını belirleyerek kamuyla bu konuda ortak çalışmaya girecek olursak bilişimle ilgili konularda daha hızlı yol alacağımız inancındayım. Bu standartlar uluslararası boyutta da tanımlı zaten. CMMI, SPICE gibi standart ve metodolojilerde belirli süreçlerin tanımlamaları zaten yapılmış durumda. Her seferinde teknisyen düzeyindeki ya da konuyu bilmeyen kişilerin yaptığı tanımlar yerine bence Bilgisayar Mühendisleri Odasının tanımladığı süreçlerin, görev tanımlarının kamuda kullanılması için baskı yapmak daha doğru ve hızlı yol almamızı sağlayacaktır.